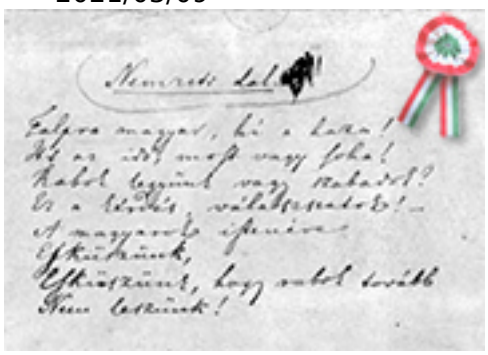
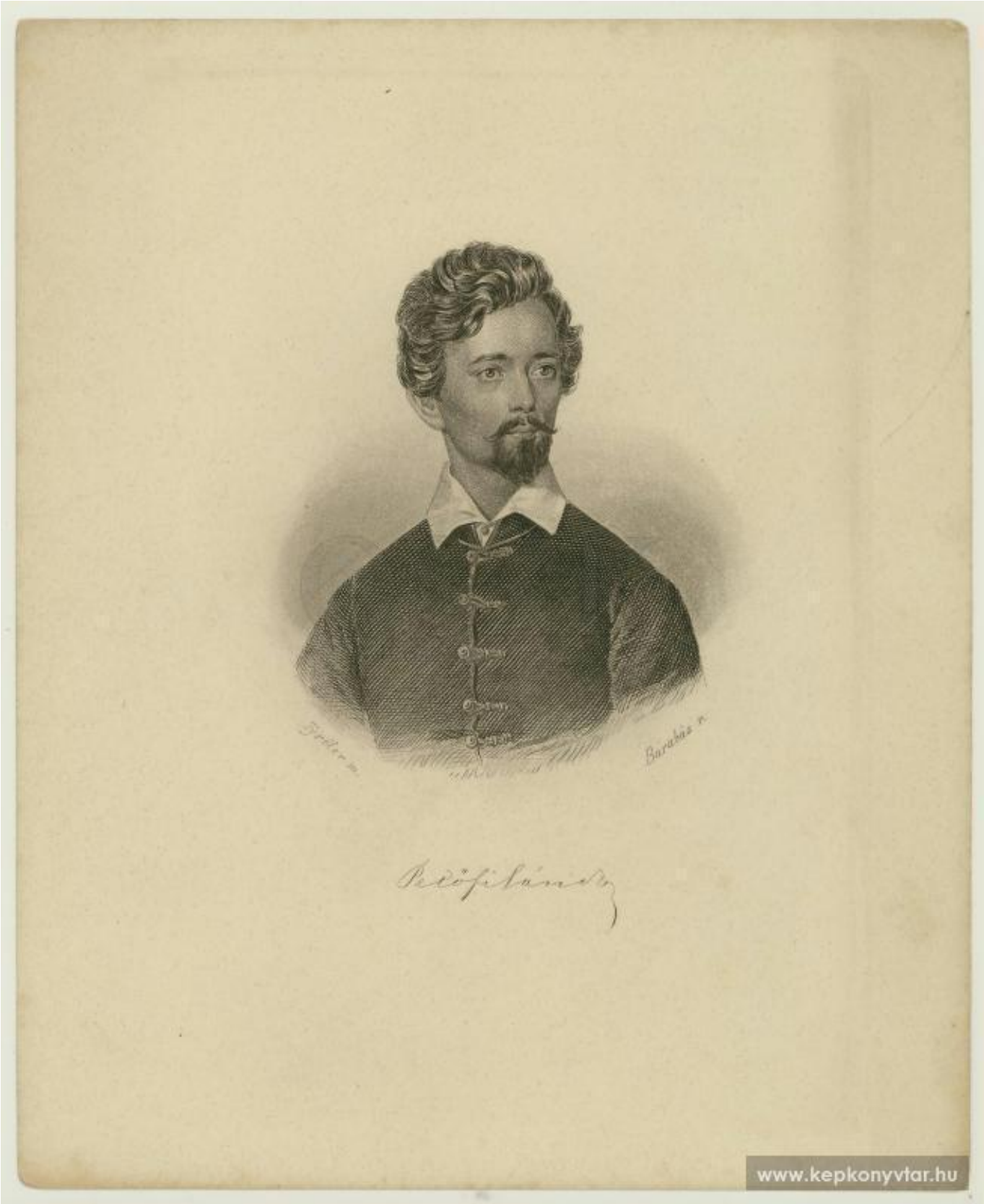
„...édes szájjal kurjant az ifjú Szabadság” – március 15.

2021/03/09

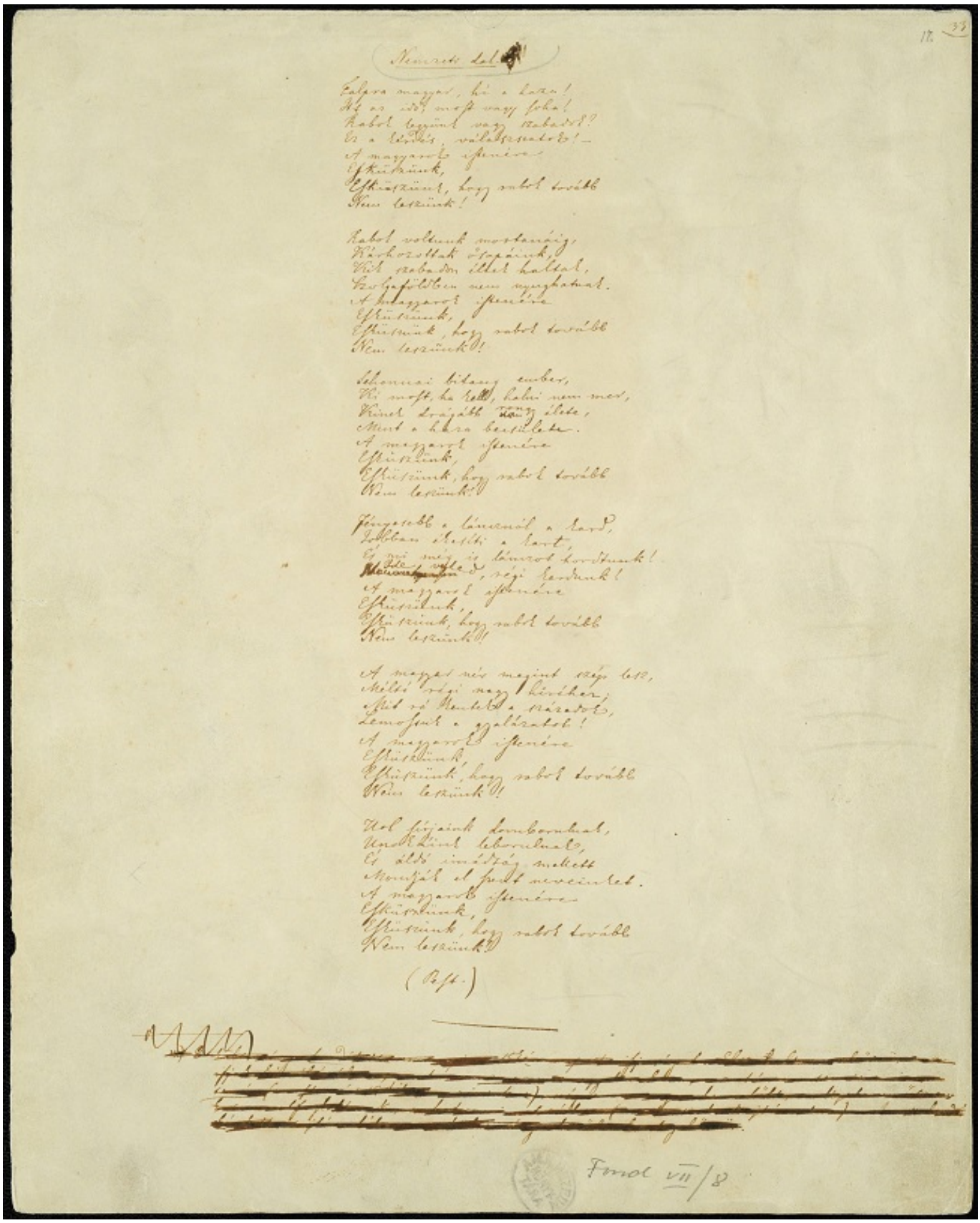

Összeállításunkban az online szolgáltatásainkban közzétett dokumentumainkból és a Magyar Elektronikus Könyvtárban publikált kötetek anyagából válogatunk nemzeti ünnepünk tiszteletére.

[1]A címben idézett Tóth Árpád-vers [2] is jelzi, hogy március, a tavasz beköszönte összekapcsolódott a szabadság fogalmával és Petőfi nevével a magyar emlékezetben. Összeállításunkban az online szolgáltatásainkban – köztük a legújabb, Hangtár [3] címűben – közzétett dokumentumainkból és a Magyar Elektronikus Könyvtárban publikált kötetek anyagából válogatunk nemzeti ünnepünk tiszteletére.

A Magyar Országgyűlés 1991-es határozata értelmében március 15. az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc kezdetének, a modern parlamentáris Magyarország megszületésének napja és Magyarország nemzeti ünnepe. A forradalmat indító március 15. jelkép lett: a kivívott szabadság megőrzésének és az elvesztett szabadság visszaszerzésének szimbóluma. A magyarság az 1860-as évek – a Bach-rendszert (1850–1859) fölváltó politikai enyhülés – óta nemzeti ünnepének tekinti ezt a napot, függetlenül attól, hogyan vélekedett erről a mindenkori államhatalom.
1848-ban ezen a napon nyomtatták a magyar sajtó első szabad termékeit, a *Tizenkét pontot* és a *Nemzeti dalt*. 1990 óta ezt a napot a magyar sajtó napjaként is ünnepeljük.

[4]Március 15. Petőfi napja. „[...] Forradalom van, barátom, s így képzelheted, mennyire vagyok elememben!” – írja Petőfi Arany Jánoshoz keltezett levelében [5]1848. március 21-én. Azonos című blogposztunkban [6] a nap történetébe nyerhetünk betekintést.

1848. március 15. estéjén a Nemzeti Színházban Katona József *Bánk bán* című drámájának előadását megszakítva – többek között eljátszották – „Erkel zenéje szerint Kölcsey hymnuszát, Egressy Béni zenéje szerint Vörösmarty Szózatát”, végül a *Rákóczi-induló* hangjai kíséretében hagyta el a

közönség a színházat. (Pesti Divatlap 1848. március 19. 362.)

Erkel-honlapunk *A Hymnustól a Himnuszig, avagy egy legitimáció története – évszámokban* [7] című oldalán végigkövethető, hogyan vált Kölcsey versének megzenésítése nemzeti himnuszunkká, s a Kölcsey-kézirat kalandos útjába is betekintést nyerhetünk a Kézirattárunk vezetőjével készült interjút [8] elolvasva. *Rendületlenül* című blogbejegyzésünkben [9] nemcsak a *Szózat* kézirata tekinthető meg, hanem a vers nyomán kibontakozó Vörösmarty-kultuszról is olvashatunk. A *Rákóczi indulóról* készített virtuális kiállításban [10] a magyar nemzet egyik legfontosabb zenei szimbólumának történetét és az ehhez kapcsolódó számos dokumentumot tettük közzé.

[11]

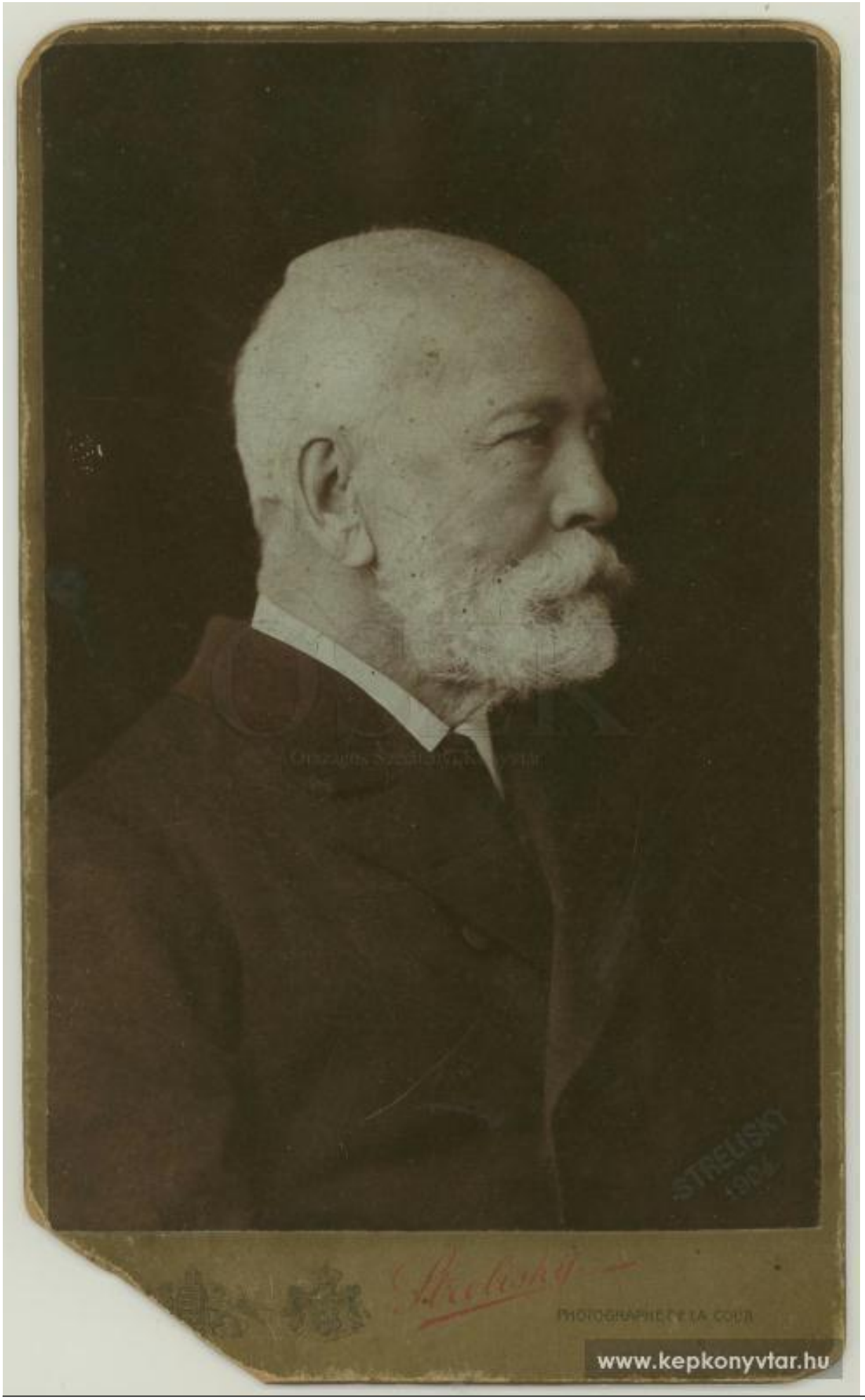
Jókai Mór és Petőfi Sándor 1848. március 15-én délelőtt felkereste Kubinyi Ágostont, a Nemzeti Múzeum igazgatóját, hogy a két frissen kinyomtatott röplapot, a *Nemzeti dalt* és a *Tizenkét pontot* a múzeumi könyvtár őrizetére bízzák.

ELLINGER ED. PESTEN
www.kepkonyvtar.hu

[12]Játékos, fiktív Jókai-interjúnkkal [13] tisztelgünk a reformkor két jeles személyisége előtt, akik az könyvtár állományának gyarapításáról sem feledkeztek el.

Jókai életművének számos darabja mellett, a korszakról szóló kultikus regényének, *A kőszívű ember fiainak* hangoskönyvváltozata [14] is elérhető a MEK-ben, csakúgy, mint Jókai *Emléksorok 1848–49-ből* [15] című kötete.

Március 15-ét, a Pilvaxot, a Tizenkét pont megszövegezését is felidézi Mikszáth Kálmán *Jókai Mór élete és kora* című regényének kilencedik fejezete [16]. A forradalom és szabadságharc történetéhez kapcsolódik továbbá – a teljesség igénye nélkül – a költő, Vajda János Egy honvéd naplója *[17]* című írása, Görgei Artúr *Életem és működésem Magyarországon 1848-ban és 1849-ben* [18] című írásának digitalizált változata és a Katona Tamás által sajtó alá rendezett Az aradi vértanúk [19] című kétkötetes munka is.

www.kepkonyvtar.hu

[20]A Kézirattárunkban őrzött Petőfi-hagyaték kapcsán háromrészes blogsorozatunkban Petőfi Sándornak 1848. december 15-én, a szabadságharc idején született Zoltán fiáról készült kéziratos feljegyzéséről olvashatnak. (1. rész [21], 2. rész [22], 3. rész [23].)

Hangtár [24] című új szolgáltatásunkban meghallgatható néhány Petőfi-vers megzenésítése [25], többek között az 1848 áprilisában született *Van-e mostan olyan legény* [26], valamint a *Fa leszek, ha fának vagy virága* [27] vagy a *Szeptember végén* [28] című költemény – utóbbi Huszka Jenő zenéjével, Sárdy János előadásában. Petőfi Sándor összes költeményeit [29] a MEK szolgáltatásaiból ajánljuk.

Az 1848. július elején összeülő népképviseleti országgyűlés működésével kapcsolatban Plakát- és Kisnyomtatványtárunk számos szabályzatot, törvényjavaslatot, törvénycikket, tudósítást, szónoklatot, a két tábla üzenetváltásait megörökítő feliratot és leiratot tartalmaz. A háromrészes *„Egy ember szól, de milliók nevében!”* című írásból azt is megtudhatjuk, mi volt a képviselők elszállásolásának módja, hogyan zajlott a megnyitás, s hol foglalt helyet Széchenyi István az országgyűlésen. (1. rész [30], 2. rész [31], 3. rész [32])

[33]

Turin April 9. 1867
www.kepkonyvtar.hu

[34]Kossuth Lajos alakját, illetve a hozzá kapcsolódó kultuszt is felidézhetjük Hangtár [24] című szolgáltatásunk Kossuth-indulójával [35], beleolvashatunk Kossuth 1848–1849-es beszédeinek gyűjteményébe [36] a MEK szolgáltatásában, köztük a 200 000 főnyi katona megajánlását kérő szövegbe is, amelynek híres zárlatát idézzük: „... én leborulok e nemzet nagysága előtt, s csak azt mondom: annyi energiát a kivitelben, mint amennyi hazafiúságot tapasztaltam a megajánlásban, s Magyarországot a poklok kapui sem fogják megdönteni!”

Kossuth hangja [37] című szolgáltatásunkban meghallgathatjuk az idős turini remete az aradi vértanúk aradi emlékművének felavatására szánt ünnepi beszédét, melynek felvételét két pesti vállalkozó, Felner Károly és Barna Tivadar készítette el 1890. szeptember 20-án Torinóban. Az emlékmű történetét beszéli el kétrészes blogbejegyzésünk. (1. rész [38], 2. rész [39])
2021/03/15 - 18:46

Forrás webcím: https://oszk.hu/hirek/edes-szajjal-kurjant-az-ifju-szabadsag-marcius-15

Hivatkozások:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/Petofi-Sandor.jpg
[2] http://mek.oszk.hu/01100/01112/01112.htm#448
[3] https://hangtar.oszk.hu/
[4] https://oszk.hu/sites/default/files/nemzeti_dal.jpg
[5] http://mek.oszk.hu/06100/06126/html/ajpslev030.html
[6] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2013/03/15/_forradalom_van_baratom_s_igy_kepzelheted_mennyire_vagyok_elememben_petofi_napja
[7] http://erkel.oszk.hu/tan/hymnustol-himnuszig-avagy-egy-legitimacio-toertenete-%E2%80%93-evszamokban
[8] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2011/02/04/nemzeti_himnuszunk_kalandos_utja
[9] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2013/12/01/renduletlenul_804
[10] https://rakoczi-indulo.oszk.hu/
[11] https://oszk.hu/sites/default/files/pesti-magyar-szinhaz.jpg
[12] https://oszk.hu/sites/default/files/Jokai-Mor.jpg
[13] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2017/03/15/jokai_mor_utolso_interjuja
[14] https://mek.oszk.hu/09700/09700/mp3/
[15] https://mek.oszk.hu/00800/00800/
[16] http://mek.oszk.hu/00900/00945/html/
[17] http://mek.oszk.hu/06100/06112/html/index.htm
[18] https://mek.oszk.hu/04700/04739/html/
[19] https://mek.oszk.hu/06100/06162/html/
[20] https://oszk.hu/sites/default/files/Gorgey-Artur.jpg
[21] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2012/02/17/a_ki_bejon_az_udvarra_tegye_be_az_ajtot_mert_kimegy_a_diszno_petofi_sandor
[22] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2012/02/18/zoltannak_kardot_kell_szerezni_mert_kulonos_esztendoben_szuletett_petofi_sandor
[23] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2012/02/19/masodik_dajkaja_valami_egy_honapig_szoptatta_petofi_sandor
[24] https://hangtar.oszk.hu
[25] https://hangtar.oszk.hu/?s=pet%C5%91fi
[26] https://hangtar.oszk.hu/gramofon/van-e-mostan-olyan-legeny/
[27] https://hangtar.oszk.hu/gramofon/fa-leszek-ha-fanak-vagy-viraga
[28] https://hangtar.oszk.hu/gramofon/szeptember-vegen/
[29] https://mek.oszk.hu/01000/01006/html/
[30] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2018/02/17/egy_ember_szol_de_milliok_neveben_az_elso_magyar_nepkepviseleti_orszaggyules_1848_megnyitasarol
[31] http://nemzetikonyvtar.blog.hu/2018/02/26/_egy_ember_szol_de_milliok_neveben_ii_resz_kossuth_lajos_imaja
[32] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2018/02/21/egy_ember_szol_de_milliok_neveben_az_elso_magyar_nepkepviseleti_orszaggyules_1848_megnyitasarol

[33] https://oszk.hu/sites/default/files/kossuth-lajos_imaja.jpg
[34] https://oszk.hu/sites/default/files/Kossuth-Lajos.jpg
[35] https://hangtar.oszk.hu/gramofon/kossuth-lajos-indulo/,
[36] https://mek.oszk.hu/04800/04834/html/
[37] https://kossuthhangja.oszk.hu/
[38] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2020/06/15/az_1848_49-es_szabadsagharc_emlekmuvei_arad_1_resz
[39] https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2020/06/15/az_1848_49-es_szabadsagharc_emlekmuvei_arad_2_resz
[40] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek